contain an intensive cultural stratigraphy from the various stages of the Mesolithic and Subneolithic, as attested by copious flint debitage, well-formed flint blades, and organic–tempered pottery, to the Old Iron Age, which is represented by brushed pottery finds. Because the excavation of test pits and proper documentation of the cultural stratigraphy were conducted at only eight of the new sites, there are plans to continue the evaluation and survey of this region.

Mindaugas Grikpėdis

Kašėtų akmens amžiaus gyvenvietė

2018 m. atlikti žvalgomieji bei detalieji tyrimai Kašėtų akmens amžiaus gyvenvietės (Varėnos r., Kaniavos sen.) teritorijoje suprojektuotų esamų elektros perdavimo oro linijų keitimo į požeminį kabelį vietoje. Kašėtų kaimo apylinkėse esančias akmens amžiaus radimvietes minėjo dar V. Šukevičius ir K. Jablonskis. Lietuvos archeologijos atlase aprašytos 25 stovyklavietės (*LAA*, 1974, t. 1, p. 42–43). Išsamesnius žvalgymus bei tyrimus šioje vietoje 1995 m. atliko T. Ostrauskas. Tuomet ši gyvenvietė įvardyta kaip Kašėtų 1-oji. Nurodyta, jog gyvenvietės ŠV dalis buvo visiškai suardyta žemės kasimo darbų metu, taip pat kultūrinis sluoksnis nukentėjo išilgai jos teritorijos tiesiant elektros perdavimo liniją ir mineralizuojant juostą po ja. 1995 m. ištirti trys šurfai bei 4 perkasos, iš viso 42 m² plotas, aptiktas iki 55 cm storio kultūrinis sluoksnis. Surinkta medžiaga – titnago bei keramikos dirbiniai priskirti vėlyvojo paleolito – mezolito pradžios Svidrų kultūros, neolitinės Nemuno kultūros ankstyvojo neolito Dubičių etapo ir viduriniojo neolito Lysaja Gora etapams (*ATL 1994 ir 1995 metais*, 1996, p. 20–22).

2018 m. ištirti trys šurfai (4–6 – tęsiama 1995 m. tyrimų numeracija) bei viena maža netaisyklingos formos perkasa (5), iš viso 8,85 m^2. Archeologiniai tyrimai vykdyti Kašėtų akmens amžiaus gyvenvietės Š dalyje, į V nuo žvyrkelio esančioje proskynoje (šurfai 4–5, perkasa 5) bei į R nuo saugomos teritorijos ŠR ribos (šurfas 6). Šurfuose 4–5 aptikus 34–45 cm storio kultūrinį sluoksnį su titnago bei lipdytos keramikos radiniais, nuspręsta požeminį kabelį įrenginėti uždaru būdu ne aukščiau kaip 1 m gylyje – prastūmimą pradedant į R nuo saugomos teritorijos ŠR ribos, kur ištirtas šurfas 6. Kabelio prastūmimas projektuotas iki akmens amžiaus gyvenvietės teritorijoje suplanuotos kabelių spintos, čia buvusio šurfo 4 vietoje atidengta perkasa 5.

Šurfuose 4–5 bei perkasoje 5 aptikta panaši stratigrafinė situacija. Paviršių dengė reta velėna ar samana, o vietose, kur ji nesusiformavusi, – šviesus smėlis. Po augaliniu sluoksniu atidengtas iki 15–20 cm storio šviesaus smėlio sluoksnis. Žemiau jo, tose vietose, kur sluoksnio 3 nebuvo – iškart po velėna, atidengtas iki 10–13 cm storio pilko smėlio – miškožemio sluoksnis su daugybe smulkių angliukų. Žemiau, t. y. nuo 20–30 cm gylio, atidengtas šviesiai pilko smėlio sluoksnis su retais smulkiais angliukais. Šis horizontas buvo iki 20–25 cm, jo apačia pasiekta 35–50 cm gylyje nuo esamo paviršiaus. Giliau, t. y. nuo 35–50 cm gylio, atidengtas įžemis – geltonas smėlis. Perkasoje įžemyje išryškėjo 34x20 cm dydžio ŠR–PV kryptimi orientuota ovalo formos kiek pilkesnio smėlio dėmė – objektas 1. Atlikus pjūvį paaiškėjo, jog objekto gylis siekia iki 10 cm, užpildas – smėlis su smulkiais angliukais be radinių. Perkasa bei šurfai kasti iki 40–70 cm gylio. Perkasos V, P bei R dalyse fiksuoti vėlyvi perkasimai per visą kultūrinio sluoksnio storį, sietini su elektros stulpų įrengimo darbais.

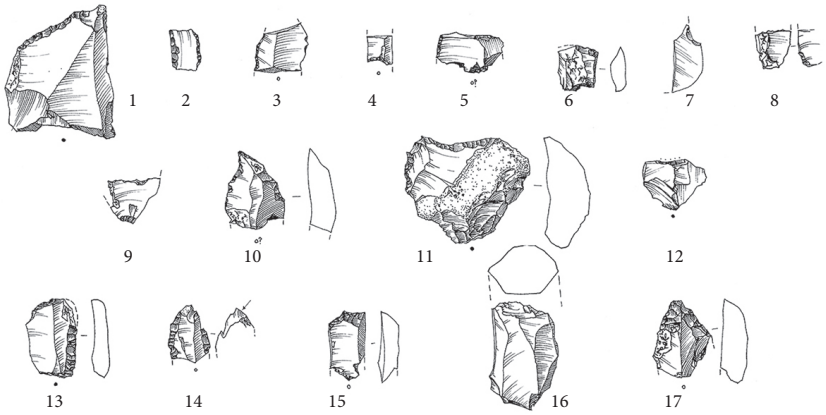

1 pav. 2018 m. Kašėtų akmens amžiaus gyvenvietėje aptikti titnago dirbiniai: 1, 6, 11, 13, 15, 17 – gremžtukas; 2 – mikrolitas; 3, 5, 7, 8, 12 – dirbinys; 4 – skeltė / nuoskala; 9 – retušuotas ruošinys; 10 – gremžtukas / rėžtukas; 14 – rėžtukas; 16 – skaldytinis. G. Gudaitienės pieš.

Fig. 1. Flint artefacts discovered at Kašėtos Stone Age settlement in 2018: 1, 6, 11, 13, 15, 17 – scrapers; 2 – a microlith; 3, 5, 7, 8, 12 – artefacts; 4 – a blade/ flake; 9 – a retouched blank; 10 – a scraper/burin; 14 – a burin; 16 – a core.

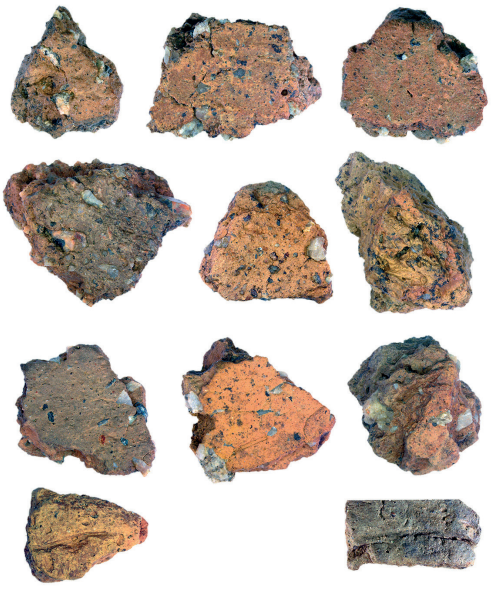

2 pav. Kašėtų senovės gyvenvietėje 2018 m. aptikti keramikos fragmentai. M. Grikpėdžio nuotr.

Fig. 2. Potsherds discovered at Kašėtos ancient settlement in 2018.

Taigi Kašėtų akmens amžiaus gyvenvietėje aptiktas 35–50 cm storio kultūrinis sluoksnis su akmens–bronzos amžių radiniais – titnago dirbiniais (gremžtukai, rėžtukas, keli mikrolitai, nenustatytos paskirties dirbiniai) bei skaldymo atliekomis (nuoskalos, skeltės, keli skaldytiniai) (1 pav.). Dalis titnago inventoriaus gali būti datuojama vėlyvuoju paleolitu – ankstyvuoju mezolitu, tačiau didžioji dalis būdinga neolitui (titnago radinius identifikavo, apibūdino ir piešė dr. G. Gudaitienė).

Titnago skaldymo atliekų gausa leidžia teigti, jog tirtos vietos aplinkoje buvo apdirbamas titnagas. Kultūriniame sluoksnyje taip pat aptikta smulkių lipdytos keramikos bei degusių kauliukų fragmentų. Keramikos šukės gali būti datuojamos neolitu – bronzos amžiumi. Molio masė pilkos arba rusvos spalvos su mineralinėmis, o kai kuriose šukėse ir augalinėmis priemaišomis (2 pav.). Aptiktos ir kelios XVII–XIX a. būdingos buitinės keramikos šukės. Tyrimų metu nustatyta, jog dalis gyvenvietės kultūrinio sluoksnio buvo apardyta anksčiau

vykusių elektros tinklų įrengimo darbų metu. Už saugomos teritorijos rytinės ribos tirtame šurfe archeologinių radinių ar struktūrų neaptikta, įžemis jame fiksuotas nuo 35–40 cm gylio. Radiniai perduoti LNM.

Kašėtos Stone Age Settlement

In 2018, an investigation was conducted at the place where there are plans to replace the existing overhead power lines with an underground cable in Kašėtos Stone Age settlement. Three test pits and one small irregular trench (a total of 8.85 m^2) were excavated. A 35–50 cm thick cultural layer with Stone – Bronze Age finds: flint artefacts and debitage (Fig. 1) were discovered in the protected part of the settlement. Part of the flint inventory can be dated to the Upper Palaeolithic – Early Mesolithic, but the bulk of them are characteristic of the Neolithic. Small sherds of hand built pottery and small burnt bone fragments were also discovered in the cultural layer. The potsherds can be dated to the Neolithic – Bronze Age, but several sherds of household pottery characteristic of the 17th–19th centuries were discovered together with them.

Gabrielė Gudaitienė

Dūkštelių akmens amžiaus gyvenvietė

Dūkštelių akmens amžiaus gyvenvietėje (UK 38282) (Vilniaus r.) šiemet buvo tęsiami 2013 m. pradėti archeologiniai tyrimai (*ATL 2012 metais*, 2013, p. 587–590; *ATL 2013 metais*, 2014, p. 40–43; *ATL 2014 metais*, 2015, p. 28–32; *ATL 2015 metais*, 2016, p. 22–26; *ATL 2016 metais*, 2017, p. 24–26). Tyrinėtas 10 m^2 plotas archeologinio objekto V dalyje, kur iki šiol buvo ištirtas vienas šurfas. Fiksuota kelių sluoksnių stratigrafija: 40 cm storio pilkai rudo suarto dirvožemio sluoksnis, apie 10 cm storio gelsvai pilko smėlio sluoksnis, iki 35 cm storio geltono smėlio sluoksnis, kuris skirtingame gylyje perėjo į balkšvą įžeminį smulkiagrūdį smėlį su limonito intarpais ar žvyrą.

Kasinėtame plote aptikta 100 titnaginių radinių (3 gremžtukai, 6 nenustatytos paskirties dirbiniai, 1 grąžtelis–smaigas, 1 grąžtelis–peilis, 1 mikrolitas) (1 pav.), taip pat 4 galimai su ak-

1 pav. Titnaginiai dirbiniai. G. Gudaitienės pieš.
Fig. 1. Flint artefacts.

